

**PRZEGLĄD TWÓRCZOŚCI KOMPOZYTORSKIEJ,
POETYCKIEJ, PROZATORSKIEJ
A TAKŻE , RYSUNKÓW I OBRAZÓW
(Z LAT 1945 – 2018)**

**PULKOWNIKA WP, ARCHITEKTA, HARCMISTRZA
JANA CHOJNACKIEGO**

WARSZAWA 2014

1. UTWORY MUZYCZNE AUTORSTWA JANA CHOJNACKIEGO ¹

1. Głowa do góry Był to zaledwie refren a zarazem pierwsza w życiu melodia². Została napisana w Sierpcu, w czasie ferii wielkanocnych 1945 (jeszcze trwała wojna), przez drużynowego 98 MDH dla podniesienia na duchu swej drużyny powracającej z biwaku w Urszulewie, kiedy chłopcy padali zmęczeni pod ciężarem namiotu przemoczonego przez spadły w ostatniej chwili śnieg.

2. Z Małachowianki śpiewa drużyna. Piosenka napisana jesienią 1945 roku, a od roku 1946 śpiewana przez powstałą wówczas Artystyczną drużynę druha Wacława Milke. Zamiast „Z Małachowianki” śpiewano wówczas „Gdy artystyczna”. Piosenka jest do dziś śpiewana przez Dzieci Płocka, jako najbardziej tradycyjna i doskonale przyswojona.

3. W nadwiślańskim grodzie. Piosenka kultowa, bo od 1946 roku do dziś, chętnie śpiewana w mazowieckim harcerstwie. Powstała w pociągu w rejonie Ostródy, w drodze Hufca Płock na mazurski obóz. W czasie Zlotu ZHP w Szczecinie w 1946 roku, rozeszła się po Polsce ze słowami dostosowywanymi do danej miejscowości: np. „W podwawelskim grodzie”, „W nadwarciańskim grodzie” itp.³ W roku 2013 nagrał ją również (niekomercyjnie) zespół Bayer Full z solistą, phm. Sławomirem Świerzyńskim na czele.

4. W mazurskim lesie trzymamy straż. 1946. Piosenka powstała na ww. obozie Hufca Płock, w którym uczestniczyło ponad 250 druhów a twórca piosenki był oboźnym-komendantem jednego z podobozów o żartobliwej nazwie „Lipa”.

5. Szare płótna namiotów stoją nad brzegiem Turawy. Piosenka napisana w roku 1946, kiedy druh Jan miał stopień „Harcera Orlego” i jako drużynowy 98 MDH w Hufcu Sierpc został wysłany na ogólnopolski kurs podharc mistrzowski II CAS. Wygrał wówczas konkurs Naczelnictwa ZHP, którego przewodniczącym jury był hm Jerzy Dargiel, twórca niektórych piosenek Szarych Szeregów.⁴

6. Na straży Bałtyku. Piosenka powstała w roku 1947, kiedy jej twórca (studiując architekturę i należąc do Harcerskiego Klubu Żeglarstwa Morskiego przy Politechnice Gdańskiej) pełnił funkcję Kierownika Wydziału Wychowania Artystycznego Morskiej Chorągwi Harcerzy z siedzibą w Sopocie

7. Niesie nas wiatr w słoneczny, dobry dzień. Piosenka powstała w roku 1947 w okolicznościach, jak wyżej.

8. Pójdźmy przy sobocie nad brzegiem Motławy. (Słowa do muzyki Henryka Jabłońskiego. Wykonanie piosenki przez autora nastąpiło w roku 1947, w Stoczni Gdańskiej, podczas ogólnopolskiej audycji PR „Przy sobocie po robocie”.)

9. Kantata ku czci profesora Maksymiliana Hubera, profesora i organizatora Politechniki Gdańskiej. Słowa napisane do muzyki Henryka Jabłońskiego. Kantata wykonana została przez (założony przez Jana Chojnackiego) stuosobowy męski chór studentów tej politechniki w roku 1947.

¹ Uwaga: Wykonania utworów harcerskich z tego przeglądu można znaleźć w witrynach www: Chorągwi Mazowieckiej oraz Starszyna ZHP.

² Canto tej piosenki zostało dopisane później: „Rogatywka z lilijka na głowie, Czuwaj – to hasło jest w nas – na drodze jesteśmy, czy w rowie, wesoło śpiewamy – hej wraz itd.” Natomiast w roku 1980 autor zmienił całą melodię (oprócz refrenu), bo uważał, że poprzednią bezwiednie zapożyczył z carskiej pieśni „Czornyje Huzary” (posiadał w domu taką płytę). Dziś by tego nie uczynił, bo jeszcze nie wiedział, że zapożyczanie melodii to nie powód do wstydu, bo w harcerstwie mało jest oryginalnych melodii i nawet hymn ZHP śpiewa się na melodię „Na barykady ludu roboczy”, a „Płonie ognisko i szumią knieje”, to ukraińska melodia „Sinaja Hora”.

³ Była to pierwsza piosenka J. Chojnackiego, która została publikowana w ogólnopolskim śpiewniku.

⁴ W posiadaniu autora znajduje się pismo Kierownika Wydziału Wychowania Artystycznego Naczelnictwa ZHP, hm. Jerzego Dargiela, adresowane: „HR Jan Chojnacki Hufiec Sierpc” a dotyczące drukowania tej pieśni w periodyku harcerskim „Na tropie”. Adres był właściwy, albowiem aż do października 1946 roku (początek studiów w Gdańsku) druh Jan należał do wymienionego hufca i z ramienia Komendy Hufca Sierpc, razem z druhem Zdzisławem Wrońskim, był delegowany na ogólnopolski kurs podharc mistrzowski II CAS nad Turawą.

10. Urzekły nas Mazowska piaski (Hymn Chorągwi Mazowieckiej ZHP). Piosenka napisana w roku 1982 dla ówczesnej Chorągwi Płockiej ZHP a potem, przez autora dostosowana w słowach i nutach do Chorągwi Mazowieckiej. Utwór w nowej postaci został zaśpiewany i nagrany przez 100-letni warszawski, męski chór „Harfa” a jest także śpiewany bieżąco przez „Dzieci Płocka”. Jest to jeden z najcenniejszych w słowie i muzyce utworów Jana Chojnackiego. Żadna z kilkunastu chorągwi w Polsce nie ma dotąd oryginalnego hymnu.

11. Gdy artystyczna śpiewa drużyna. Nowy, poprawiony literacko w roku 1982 tekst, do melodii z roku 1945. W nowej postaci i w wykonaniu autora, w roku 1985 był emitowany na ogólnopolskiej antenie w Harcerskiej Rozgłośni PR, w audycji „Z harcerskich śpiewników”.

12. Dzieci Płocka. Piosenka z roku 1982, dedykowana Waławowi Milke i śpiewana przez zespół „Dzieci Płocka” m.in. podczas gali z okazji rocznicowych 45- i 60- lecia istnienia a ostatnio, w r. 2014, w wielkim amfiteatrze nad Wisłą, z okazji 100- lecia urodzin Waławo Milke.

13. Bądź z nami w ten wieczór. Pieśń powstała w roku 1982 z inicjatywy hm. Waławo Milke. Jest to najpoważniejsza pieśń harcerska J. Chojnackiego. Była drukowana w ogólnopolskim „Śpiewniku zastępu” Warszawa 1985 oraz w śpiewniku „hm. Jan Chojnacki. Płynię z Mazowska harcerska najprostsza” Warszawa 2000 (i poszerzone wydanie Warszawa 2002 .)

W latach 80-tych na rynku komercyjnym ukazała się (piracko) kasetka firmy „AMARYL” z tą pieśnią a potem, ok. roku 2009, powtórzyła to na płycie (również bez zgody autora) znana fonograficzna Agencja Artystyczna MTJ. Po proteście autorowi przysłano tantiemy z Zaisku.

14. W niewielkim mieście. Piosenka napisana w roku 1983 dla Szczepu im. Bohaterów Westerplatte w Sierpcu, który istniał w dawnym gimnazjum autora. Piosenka dedykowana ówczesnej Komendantce Szczepu hm. Hance Kowalskiej. (We wrześniu 2014 roku ukazała się na płycie zawierającej utwory sierpeckich twórców, a wydanej okolicznościowo przez Urząd Miasta Sierpc. Promocja 26 września 2014 w Centrum Kultury i Sztuki tegoż miasta)

15. Z Tumskiego Wzgórza. Dowcipna, lekka piosenka warszawskiego kręgu inżynierskiego o tej nazwie, napisana w roku 1983 i do dziś chętnie śpiewana w tym kręgu. (Krag działa przy Chorągwi Mazowieckiej ZHP)

16. To przecież nie tak dawno. Pieśń napisana w roku 1986, traktowana jako hymn przez Związek Żołnierzy WP . Jest odtwarzany w tym Związku z nagrania chóru Reprezentacyjnego Zespołu Artystycznego WP. Chór Rejonowego Oddziału ZZWP ze Słupska „Wiarusy” zdobył z tą piosenką główną nagrodę w 2013 roku podczas Międzynarodowego Festiwalu Pieśni Patriotycznej i Żołnierskiej w Świątłogorsku (Rosja.)

17. Bywamy pod wodą, pod zagłem na wietrze. Naczelna pieśń Ligi Obrony Kraju, napisana w roku 1986, traktowana jako hymn tej organizacji . Jest odtwarzana w LOK z nagrania chóru Reprezentacyjnego Zespołu Artystycznego WP.

18. Kolorowa interpunkcja (piosenka zuchowa). Laureatka Festiwalu Piosenki Harcerskiej Siedlce 1987. W tym przypadku J. Chojnacki napisał tylko słowa a muzykę hm. Andrzej Tymczyszyn z Chorągwi Opolskiej.

19. Piosenka Złotowa (Laureatka konkursu na Krajowym Złocie ZHP Mazury' 88). Powstała w gnieździe RADWAN na tym złocie i tam szczególnie atrakcyjnie była wykonywana i nagrana niekomercyjnie w warunkach polowych przez rozśpiewaną drużynę „Czary Mary” z Kutna.

20. Hymn Towarzystwa Naukowego Płockiego. Słowa z 1987 roku, do których w tymże roku muzykę napisał znany kompozytor, sierpczanin z urodzenia, prof. Tadeusz Paciorkiewicz, b. Rektor Akademii Muzycznej w Warszawie. Hymn nagrał na płytę warszawski, 100-letni, męski chór „Harfa” im. Wacława Lachmana i w tej postaci jest on honorowany, na stojąco, podczas Walnych Zgromadzeń TNP.

21. Bywa taki czas. Liryczno-dowcipna piosenka dla harcerzy dorosłych z 1993 roku, uważana przez autora za bardzo wartościową muzycznie i literacko. Dedykowana hm. Eli Gołębiewskiej. Autor często ja wykorzystuje ogniskowo i czasem estradowo uważając, że to powód do chwały autorsko-kompozytorskiej.

22. Z rozlicznych krain. Laureatka konkursu na piosenkę Złotu ZHP Zegrze 1995. Tekst był drukowany w 7.000 „Dzienniczka uczestnika złotu” oraz nagrany przez „Dzieci Płocka”.

23. Hymn ISGF (Międzynarodowego Bractwa Skautów i Przewodniczek). Oryginalny przekład piosenki austriackiej, dokonany w roku 1998.

25. Hymn Europy. Przekład słów opublikowanego jako „Europa- Hymne” w „Liederbuch für das 30 europäische Forum der Gilde- Pfadfinder”. Grossarl 1998.

26. Harcerskich seniorów spotkanie. Jedyna oryginalna piosenka tego środowiska w Polsce. Napisała w roku 2000 i autorsko wykonana po raz pierwszy w Gnieźnie, podczas IX Krajowego Zjazdu Seniorów i Starszyny Harcerskiej.

27. Harcerze nad Lednicą (Piosenka na Światowy Zlot Harcerstwa Polskiego. GNIEZNO 2000).

28. Karawaną w dal. Piosenka zuchowa z 2001 roku.

29. Jest dla nas wzorem Stefan-Wincenty. Pieśń modlitewna ^{+/} napisana w roku 2003, czyli w roku, w którym JP.II ustanowił podharcymistrza, błogosławionego ks. Stefana-Wincentego Frelichowskiego, Patronem Harcerstwa Polskiego na całym świecie. Zginął on w hitlerowskim obozie zagłady niosąc pomoc współwięźniom zakażonym tyfusem. Będąc harcerzem w wieku gimnazjalnym napisał w pamiętniku znamienne słowa : *„Jaki świat byłby piękny, gdyby wszyscy ludzie byli harcerzami”*.

29. Stanica harcerska w Gorzewie. Piosenka o bardzo dużych walorach promocyjnych dla tej stacji, szczególnie w nagraniu zespołu BAYER FULL z 2009 roku, pod kierownictwem phm. Sławomira Świerzyńskiego, b. Komendanta Hufca Łack.

30. Piosenka rajdu „Wisła”. Piosenka napisana z okazji XXI rajdu „Wisła” a szczególnej atrakcyjności nabrała po profesjonalnym nagraniu przez zespół BAYER FULL z roku 2012.

31. „Jaśminy dla ślicznej dziewczyny”. Druga piosenka dla dorosłych harcerzy. Z inicjatywy hm. Andrzeja Markowskiego napisana dla phm. Joanny Banasiak z Komendy Chorągwi Mazowieckiej i zaprezentowana premierowo podczas benefisu J. Chojnackiego w siedzibie „Dzieci Płocka” 22 listopada 2013 roku.

32. „Plurimos annos Małachowianko”. Od 23 kwietnia 2014 roku jest to **oficjalny HYMN SZKOŁY**, która zalicza się do najstarszych w Polsce, bo jej mury sięgają XII wieku. Pieśń powstała w latach 1995/2014, a jako hymn (wszyscy wstali) została po raz pierwszy zaśpiewana na zakończenie roku szkolnego 2013/2014 przez chór szkolny „Minstrell” pod dykcją prof. Sławomira Gałczyńskiego. ⁵

^{+/} Inicjatorką i współautorką słów drugiej i trzeciej zwrotki jest torunianka, hm. Beata Chomicz . Pieśń była wykonana po raz pierwszy w Galerii Porczyńskich w Warszawie podczas spotkania Władz naczelnych ZHP i ZHR z kapelanami harcerstwa polskiego na całym świecie. W tymże roku pieśń była śpiewana na Słowacji, w m. Varin, podczas VII spotkania seniorów skautowych z Czech Słowacji i Polski. Od 2003 roku do r. 2014 autor śpiewał ją na Wybrzeżu podczas nabożeństw omal na wszystkich corocznych rajdach „Rodło”. W roku 2004 w Katedrze Płockiej pieśń była gremialnie śpiewana podczas nabożeństwa XIII Ogólnopolskiego Zjazdu Seniorów ZHP.

⁵ Foniczne prezentacje utworów druha Jana można znaleźć m.in. w witrynie internetowej: Komenda Chorągwi Mazowieckiej ZHP rozdział „Nasze melodie”; witrynie: Wydział Seniorów i Starszyny Gł. Kwatery www. „Starszyna”, rozdział „Twórczość starszyny”; witrynie Stowarzyszenie Małachowianków „Hymn szkoły”, witrynie : Zw. Żołnierzy WP Zarząd Główny „Pieśń Związku”.

- 33. „Piosenka dla RE”** Romantyczna piosenka dla przypadkowej, wielkiej, jednostronnej i epizodycznej miłości autora. Nagrana autorsko w r. 2016.
- 34. „Piosenka dla germanistki”** Żartobliwo-erotyczna piosenka dla pewnej nauczycielki w Płocku, powstała w r. 2016 na jej dyskretne, wyrażone życzenie.
- 35. „Piosenka dla druhny Danuty”** Niejako zakochana piosenka dla harcerskiej seniorki, bliskiej sympatii autora, będącego już super-seniorem. Rok 2017.
- 36. „O zjawiskowej RE”**. Druga, dla tejże Muzy, co w punkcie 33, romantyczna piosenka. Napisana i wykonana autorsko oraz nagrana w kwietniu 2018 roku.

2. UTWORY MUZYCZNE UTRWALONE W PUBLIKACJACH

1. **„NA TROPIE” nr 13/14 z r. 1947** (pieśń „Na straży Bałtyku”).
2. **„Notatnik Sierpecki”**. Sierpc 1981. Wydawnictwo Koła Przyjaciół Ziemi Sierpeckiej w Warszawie.
3. **Sylwetka hm. Jana Chojnackiego**. „Motywy” 1982, nr 19. Tygodnik ZHP.
4. **„Już rozpałiło się ognisko. Piosenki Harcerskie”**. MAW Warszawa 1983
5. **„Bądź z nami w ten wieczór”** „Motywy” 1983 nr 23. Tygodnik ZHP. Nuty i słowa tej pieśni wraz z krótkim komentarzem o ich twórcy.
6. **„Pieśni i stare i nowe hm. Jana Chojnackiego”**. Płock 1984. (śpiewnik Chorągwi Płockiej ZHP)
7. **„Śpiewnik zastępu”** MAW. Warszawa 1985.
8. Krzysztof Herling: **„Śpiewnik harcerski”**. MAW. Warszawa 1988.
9. **„Regulamin Szkolnego Koła LOK”**. Warszawa 1992.
10. Jadwiga Skiba: **„Z dziejów piosenki harcerskiej 1945-1956”**. HBW Warszawa 1993.
11. **„Dzienniczek uczestnika Światowego Zlotu Harcerstwa Polskiego Zegrze’95”**. HBW Warszawa 1995.
12. **„Małachowianka”**. Płock 1995.
13. **„Śpiewnik XX Rajdu Wisła”**. Płock 1997
14. **„Wspomnienia Sierpczan 1900 – 1950”** . Sierpc 1998. Ilustrowane wspomnienia J.Chojnackiego **„Moje piękne sierpeckie harcerstwo”** ⁶ (str.70 – 84)
15. hm. Jan Chojnacki **„Płynie z Mazowsza Harcerska najprostsza”** . Warszawa 1999.
16. **„Śpiewnik na całe życie. 606 piosenek na różne okazje”**. Wrocław 2000.

⁶ Tu znajduje się m.in. pierwotna wersja słów piosenki „Głowa do góry”, ale bez wyjaśnienia dlaczego później autor te słowa canta piosenki i melodię (oprócz refrenu) zmienił. Wyjaśnienie sprawy znajduje się wyżej, w przypisie nr 2.

17. hm. Jan Chojnacki **„Płynie z Mazowsza Harcerska najprostsza”** . Warszawa 2002 (wydanie drugie, poszerzone).
18. **„Błogosławiony ks. Stefan-Wincenty Frelichowski”**. Biuletyn Toruńskiego Wydawnictwa Diecezjalnego 2003.
19. Stefan Wojtkiewicz **„Karawaną w dal przez afrykański ląd”**. Warszawa 2005.
20. **„Małachowianka IX wieków Płockiej szkoły”**. Płock 2005.
21. **„ 100 lat z piosenka harcerską i zuchową”** Warszawa 2010.
22. hm. Benedykt Sandomierski i phm. Michał Kacprzak: **„Dzieje Harcerstwa Płockiego 1912 – 2012”**. Płock 2013. Rozdział: **„Druh Jan Chojnacki i jego piosenki”** (str. 394)

3. UTWORY LITERACKIE ORAZ HISTORYCZNE **JANA CHOJNACKIEGO**

1. Jan Chojnacki: Rozdział autorski **„VI. LOTNISKA”** (str. 265 – 337) w książce **„Z HISTORII POLSKIEGO LOTNICTWA WOJSKOWEGO 1918 – 1939”**. MON Wojskowy Instytut Historyczny. Warszawa 1978.
2. Jan Chojnacki: **„A DLACZEGO PAN KONIECZNIE KARETĄ.”** (Wybór wierszy) Miejska Biblioteka Publiczna. Sierpc 1997.
3. Jan Chojnacki: **„PŁOCCZANIN ZDZISŁAW CHOJNACKI. DOWÓDCA KOMPANII 8 PP W LUBLINIE”**. Biografia stryja bogato ilustrowana . Warszawa 1997.
(Skład komputerowy, w druku dostępny w Bibliotece TNP im. Zielińskich w Płocku oraz w bibliotece KUL w Lublinie).
4. Jan Chojnacki: **„BRONISŁAW CHOJNACKI. PEDAGOG, SPOŁECZNIK, POLITYK”**. Miejska Biblioteka Publiczna. Sierpc 1998.
5. Jan Chojnacki: **„MELDUNKI Z OSTATNIEJ LINII FRONTU”** Skład komputerowy utrwalony na płycie CD, zawierający 112 ilustrowanych opowiadań autobiograficznych, często okraszonych zabawnym tytułem oraz dowcipną puentą. Płyta dostępna w Bibliotece Śląskiej w Katowicach oraz w bibliotece Książnicy Płockiej w Płocku.
6. **„JAN CHOJNACKI, MAŁACHOWIAK, ARTYSTA MALARZ, POETA I KOMPOZYTOR”**. Towarzystwo Przyjaciół Małachowianki Płock 2013 (Wiersze, teksty pieśni i rysunki autora.)
7. Maciej Górczyński: **„GAWĘDY O MAŁACHOWIAKACH”**. Towarzystwo Przyjaciół Małachowianki Płock 2014. **Rozdział „Jan Chojnacki”** (zawierający niektóre wiersze i fragmenty prozy). Str. 7-37
8. Redakcja hm. Jan Chojnacki **„Krag Instruktorski Z Tumskiego Wzgórza im. hm. Macieja Zaborowskiego ma już 35 lat.** Publikacja okolicznościowa w składzie komputerowym (ok. 130 stron).

* * *

4. Niektóre DZIEŁA PLASTYCZNE JANA CHOJNACKIEGO

1. W roku 1993 miała miejsce doraźna wystawa obrazów, podczas spotkania autorskiego **w Domu Nauczyciela w Sierpcu.**
2. W roku 2007 miała miejsce doraźna wystawa obrazów, rysunków oraz wierszy podczas wieczoru autorskiego **w Towarzystwie Naukowym Płockim..**

3. Ilustracje rysunkowe do „**Notatnika Sierpeckiego**”.

Warszawa 1981.

Dokumentalny rysunek

fragmentu ówczesnego Sierpca >

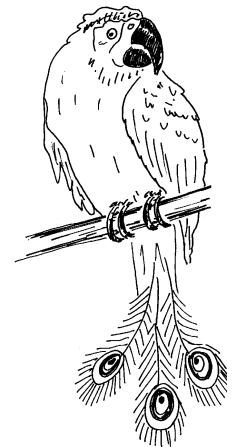
4. Ilustracje rysunkowe do tomu wierszy:

„**A dlaczego pan koniecznie kareta**”.

Sierpc 1997

Dowcip w ilustracji wiersza „**Jakież będziecie pieśni?**”

>

5. Ilustracje rysunkowe do

Wyboru wierszy i pieśni:

„**Jan Chojnacki. Małachowiak, artysta malarz, poeta, kompozytor**”.

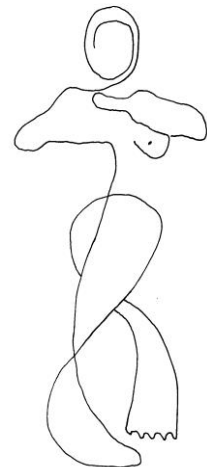
Płock 2013

Finezja kreski w ilustracjach:

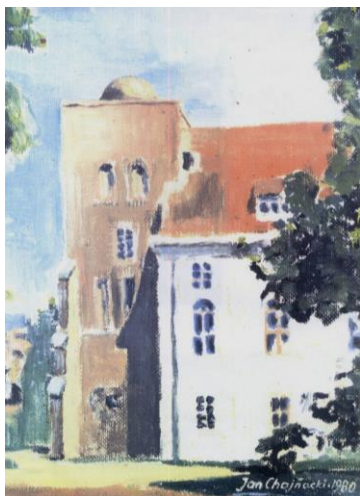
do wiersza „**Uczta**” > .

i do wiersza „**Rzeźba utylitarna**” >

6. W roku 1995 miała miejsce wystawa „**Jan Chojnacki. Malarstwo i rysunek. Płock 1995**”. Niektóre obrazy olejne z tej wystawy: */

< Z lewej:
**Płocka
Małachowianka**

Z prawej: >
**„Optymistyczne
wejście do
Towarzystwa
Naukowego
Płockiego”**

< Z lewej :
**Kuchnia w
Chalupie
w Kopańcu**

Z prawej: >
**Zima stulecia
w Kopańcu**

< Z lewej:
Ilustracja do
wiersza
„Ocean barw”.

Z prawej : >
„Martwa natura”

*/ Obraz z tej wystawy „*Małachowianka*” został przekazany Szkole, natomiast obraz „*Optymistyczne wejście do TNP*” został wówczas ofiarowany Towarzystwu Naukowemu Płockiemu.